

Ryttergods og rytterdistrikter

12. marts 2020

Anders Myrtue

Krongods

- Gammelt krongods
- Gods erhvervet ved reformationen
- Dvs. kirke og klostergoods
- Frem til 1660 kunne kun kronen og adelen eje gods
- Efter 1660 også borgere
- 1670 hovedgårdsregler
- Majorater

Krige

- Torstensonfejden, 1643-45. Chr. IV havde tredoblet Øresundstollen, så hollænderne var sure. Desuden var dansk mægling i 30-årskrigen gik imod svenske interesser, så svenskerne angreb. Dk. tabte indflydelse i Østersøen.
-
- Karl Gustav krigene 1-2, 1657-50, et bagholdsangreb på Sverige for at genvinde det tabte fra Torstensonfejden. Tabte Skåne, Halland og Blekinge
-
- Skånske krig, 1675-79. revanche for tabet af Skåne-Halland-Blekinge
-
- Store Nordiske krig, 1700 og 1709-20. Øresundstold.

Christian V.

1670 - 99

Organisering

Begrundelse

Sikring af hærens nationale element efter Karl Gustaf Krigene 1657-60

Organisering

1670erne – ca. 9% af al bondejord. (DSD) spredt over hele landet. Ca. **30.000 tdr.** htk. Rytterlægder af 8 tdr. htk. Ca. 3750 ryttere. (4000)

Fire regimenter af 1000 mand.

Helst en gårdfæster. 'rytterbønder'. Dertil 'sogneryttere', hvervede.

Vilkår: 1670erne - En rytter pr 8. td. htk. krongods. Seks fag bolig, hest, boligudstyr.

Skatte- landgilde- hoveri- og tiendefrihed.

Omorganisering 1, 1679

1675-79, efter Skånske Krig, kun hvervede gårdryttere. Nu **44.000 tdr.** = 5.500 ryttere. Ca. 14% af hartkornet. Problemer med inddrivelse pga. spredt beliggenhed.

Mundering

- "[Filthat](#) med en Jernpotte indvendig,
- gul [Læderkøllert](#), (kjortel af læder, der fra begyndelsen af 1600-t. blev båret af ryttere som en underdragt til rustningen, der for at yde beskyttelse mod skud var blevet meget tung. Køllerten hjalp med til at fordele vægten af rustningen og bidrog til beskyttelse mod våbenvirkning)
- rød [Kappe](#),
- gule [Skindbukser](#),
- mægtige [Støvler](#) med tilsvarende [Sporer](#), Jernkyras osv.,
- bevæbnet med [Pistoler](#) og
- [Pallask](#)".^[10] (lige, en- eller tveægget blankvåben med midt- eller rygstillet od og kurvefæste.)

Frederik IV

1699 - 1730

Omorganisering 2, 1715-20

- Svagheder i krigen 1709-20 (Store Nordiske Krig)
- 1715-20 samlet R ved køb, salg, mageskifte og tilbagekøb i 12 distrikter (DSD). 55.000 tdr. og $\frac{1}{4}$ af danske bønder blev påvirket.
- Nu 65.000 tdr. = 8.125 ryttere. De skulle bo samlet. Ikke på gårdene med på kronens ladegårde, fx Rugård. Lægsvis (portionsvis) skulle bønderne svare portionspenge eller rytterholdspenge. Naturalier og penge!.
- Derefter 241 rytterskoler 1722-27. 20 på Fyn. Skolepligt. Husk skoleloven af 1739, 1741, 1814
- Heste i skovene,

Ledelse

- **Ledelse**

- Ryttergodserne blev ledet af en [regimentsskriver](#) (eventuelt bistået af en fuldmægtig) under overtilsyn af en "session" bestående af [amtmanden](#), [regimentschefen](#) og en [krigskommissær](#)..^[25] Til disse skulle regimentsskriveren afgive sine redegørelser og aflægge regnskaber for godsets forvaltning, herunder opkræve skatter og afgifter, samt gøre forslag til at hjælpe rytterbønder i nød (fx hvis en gård brændte hjælp til dens genopbygning)

Christian 6.

1730-46

1732 ff

- 1732 skulle rytterbønderne svare skatter i stedet for portionspenge. Systemet gik så småt i opløsning.
- 1737-40 blev rytterne flyttet til købstæderne.
- Fra 1740erne begyndte frasalg pga. begrænsning af regimenternes antal. Senere salg af statsfinantielle grunde.
- 1746 rytterholdpenge som hartkornsskatter af det skattepligtige, uprivilegerede hartkorn
- Regimentsskrivere (amtsforvaltere) stod for administrationen. De stod for kasserne, regnskaberne, indkvartering og forplejning.

Frederik V.

1746-66

Christian VII

1766 - 1808

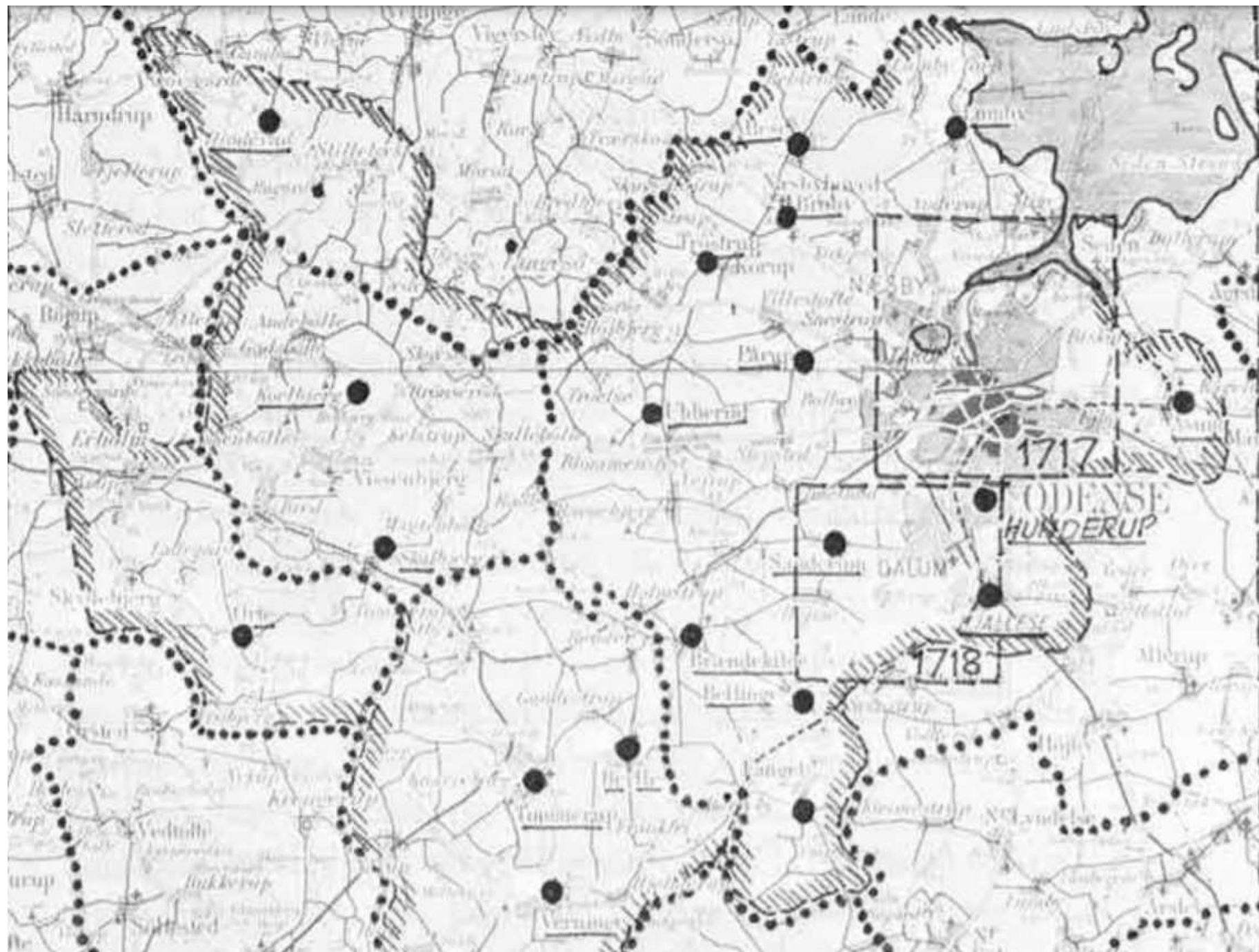
Afvikling

- Auktioner
 - Afvikling
 - Salg o. 1764 eller overgang til krongods (DSD). Det hele væk midt 1770erne

Det fynske ryttergods

1682

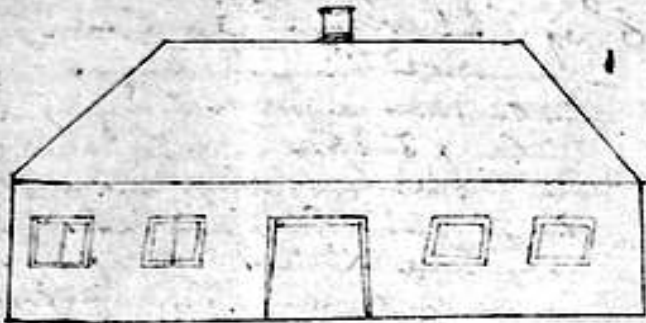
Amt	Gd.	Hs.	Hartkorn
Nyborg	234	37	1.613,24
Odense	188	20	1.351,38
Rugaard	10	5	49,72
Assens	4	-	32,02
Hindsgavl	14	10	79,76
Tranekær	20	3	101,52
Fyn	470	75	3227
Gård			6,7
Ryttere			400

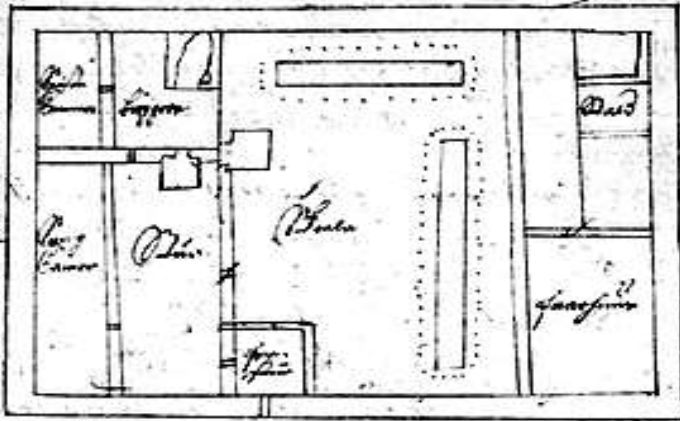
Fynske skoler

<u>Åsum (Aasum)</u>	<u>Brylle</u>	<u>Pårup (Paarup) / (Snestrup)</u>
<u>Hunderup</u>	<u>Tommerup</u>	<u>Korup</u>
<u>Hjallese</u>	<u>Verninge</u>	<u>Ubberud</u>
<u>Fangel</u>	<u>Orte</u>	<u>Næsbyhoved-Broby (Broby)</u>
<u>Bellinge</u>	<u>Skalbjerg</u>	<u>Allesø</u>
<u>Brændekilde (Brendekilde)</u>	<u>Koelbjerg (Kølbjerg, Kolbjerg)</u>	<u>Lumby</u>
<u>Sanderum</u>	<u>Hindevad</u>	

April. 22 1735.

Model
af en
Rigtig
Skole

Bygges af Længde 2 Haller, Sønden Mod Vindens Indløb,
af Høden til alle, under Kirkegården, gærdmændene,
lægges med Lagstuen, i gærdene 2 Alders Tid,
og gæde Horisonten til færd, ind i Skolegården
2 Pænterum, 2 borde i 5 Le Haller, samt
2 Længde og 2 Le alle Kirkegården

Skolen

Vildtbaner

Kongens jagt

Markeret med træ eller sten

Fyn: 47 sten fra Horsens 1664

Arkivalier online

[Kirkebøger](#) > [Folketællinger](#) > [Lægdsruller](#) > [Skifter](#) >

[Centraladministrationen](#) > [Ejendomme](#) >

[Fængsler og forbedringsvæsen](#) > [Færøerne](#) > [Fæstevæsen](#) >

[Gejstligheden](#) > [Godser](#) > [Grønland](#) > [Håndværk](#) >

[Island](#) > [Kulturinstitutioner](#) > [Lokaladministrationen](#) >

[Militærvæsen](#) > [Pergamentsamlingen](#) > [Politi](#) >

[Postvæsen](#) > [Private arkiver](#) > [Regnskaber](#) > [Retsvæsen](#) >

[Social- og sundhedsvæsen](#) > [Søfart](#) >

[Sønderjylland & Hertugdømmerne](#) > [Toldvæsen](#) >

[Vestindien](#) >

Arkivalier online 2

- Godser
 - Ryttergodser
 - Vildtbaner
 - Fæsteprotokoller
 - Skifteprotokoller
 - Fattigvæsen
 - Ægt
 - Inkvisition mm.
 - Skatter
 - Kvægsyge
 - Hegn mm

Arkivalier online 3

Militærvæsen

Militær og forsvar

Skanderborg og Rantzaus regiment

Daisy

Rytterdistrikt

Ryttergods

Internet

Arkivskaber:

+ **Det Fynske Ryttergods**

Fra	Til	Officielle navne
1718	1770	Det Fynske Rytterdistrikt

Fra	Til	Kaldenavne
1718	1770	Det Fynske Ryttergods

Læs mere om [arkivskaberen](#)

Fra ?	Til	Arkivserier ?
1703	1719	2. regiments kopibog for breve til Generalkommissariatet
1714	1719	2. regiments skifteprotokol
1718	1718	Alfabetisk stednavneregister til jordebog over det fynske regiments distrikts
1600	1983	Arkivserien nr. 19: Stednavneregister til godsejernes skifteprotokoller til 1850 i Landsarkivet for Fyn
1744	1764	Attester om helligbrøde
1764	1766	Auktionskataloger
1733	1759	Auktionssager
1764	1768	Breve angående ryttergodsets salg
1687	1764	Breve fra forskellige
1700	1763	Breve fra landetatens generalkommissariat
1725	1730	Breve fra søetatens generalkommissariat
1718	1727	Bygningstømmer til rytterbønder
1725	1759	Delinkventomkostninger
1670	1970	Det Fynske Ryttergods - Register til fæsteprotokol og fæstebreve
1694	1765	Diverse
1718	1768	Dokumenter vedr. bortfæstning af tiender og bøndergods
1720	1764	Dokumenter vedr. hoveri og æder

1694	1705	<u>Diverse</u>
1718	1768	<u>Dokumenter vedr. bortfæstning af tiender og bøndergods</u>
1720	1764	<u>Dokumenter vedr. hoveri og ægter</u>
1761	1764	<u>Familie- og folkeskatten</u>
1732	1765	<u>Fattigvæsenets breve</u>
1732	1761	<u>Fattigvæsenets regnskab og mandtalslister</u>
1734	1765	<u>Fattigvæsenets regulativ, kopi- og kassebøger</u>
1741	1764	<u>Forpagtningen og driften af herregårdsmarkerne</u>
1670	1764	<u>Fæstebreve</u>
1679	1764	<u>Fæstebreve udenfor fæsteprotokollen</u>
1719	1764	<u>Fæsteprotokol</u>

1719	1719	Grøfter og gærder
1692	1732	Inkvisitionsprotokol
1718	1718	Jordebog over det fynske regiments <u>districts</u> ryttergods
1710	1764	Koncepter
1720	1764	Koncepter til regimentsskriverens memorialer til ryttersessionen
1723	1766	Kopibog
1723	1759	Kopibog af indkomne breve
1720	1745	Kopibog for skrivelser angående afgivelse af ægt
1693	1744	Kopier af kgl. reskripter og resolutioner
1739	1758	Korn-, hø- og halmleverance
1724	1764	Korrespondance angående landbruget
1733	1766	Korrespondance angående landmilitsern
1725	1764	Lejermålssager
1719	1763	March- og fourerruller, lister og beregninger vedkommende ægt
1714	1765	Navneregister til skifteprotokol
1690	1764	Ordrer og breve angående ægt
1718	1764	Overformynderiprotokol
1718	1765	Overformynderisager
1720	1764	Passer

1763	1764	Præsternes til- og afgangslister over personer, der skulle svare ekstraskat
1702	1732	Register til inkvisitionsprotokol
1718	1764	Register til overformynderiprotokol
1688	1764	Rentekammerbreve
1723	1760	Reparation på hoved- og ladegårde
1660	1765	Retsakter
1702	1764	Ruller og lister
1681	1960	Ryttergodset - Register til skifteprotokol
1724	1760	Ryttersessionens regnskab
1707	1765	Ryttersessionssager
1719	1752	Sager ang. dødsfald ved ulykkelig hændelse
1727	1727	Sager ang. fattiges optagelse i Hillerød Hospital
1762	1765	Sager angående ekstraskatten
1745	1751	Sager angående kvægsygen
1762	1764	Sager angående ryttergodsets salg
1762	1762	Sager angående stykheste
1724	1764	Sager angående veje og broer
1719	1764	Sessionsprotokol
1737	1764	Skatte-restanceliste
1717	1764	Skiftedokumenter
1719	1765	Skifteprotokol

1719	1765	Skovsager
1720	1757	Syns- og vurderingsforretninger, eksekutioner m.m.
1719	1764	Tørveudvisningsforretninger
1707	1754	Zahlkammerbreve
1719	1763	Ægtprotokol

Fra ☐	Til	Arkivskaber ☐	Arkivserie ☐
1718	1770	Det Fynske Ryttergods	vis arkivserier
1670	1970	Andet Fynske Nationale Rytterregiment	<u>Det Fynske Ryttergods - Register til fæsteprotokol og fæstebreve</u>
1718	1718	Det Fynske Rytterdistrikt	<u>Jordebog over det fynske regiments districts ryttergods</u>
1722	1970	Det fynske Rytterdistrikt, Overinspektøren	<u>Overinspektøren for Det Fynske Ryttergods - Register til skifteprotokol</u>
1950	2000	Landsarkivet for Fyn, Arkivfunktionen for Samlinger Dannet af Landsarkivet for Fyn	<u>Det fynske ryttergods: Registratur til rullefilm og bilag fra Filmningscentret</u>

Generalkommissariatet, Ryttergodskontoret

Fra	Til	Officielle navne
1694	1757	Ryttergodskontoret

Læs mere om [arkivskaberen](#)

Fra ?	Til	Arkivserier ?
1694	1715	Ekstrakter af kgl. befalinger og resolutioner
1696	1699	Ekstrakter over indkomne breve
1705	1708	Inkvisition over oberst <u>Zegels</u> regiment
1694	1694	Inkvisitionsprotokol angående det købte gods i Dragsholm og Kalundborg amter
1708	1708	Inkvisitionsprotokol for Koldinghus amt
1700	1709	Journal over ind- og udgående sager
1694	1709	Kgl. ordrer og resolutioner
1700	1718	Kongebrevbog
1694	1757	Kopibog over udgående ekspeditioner
1711	1756	Register over indkomne breve
1718	1720	Ruller over rytteri
1717	1718	Ryttergodsets indretning i Danmark
1717	1717	Specialekstrakter over <u>relutionsgodset</u> på Sjælland, Fyn og Jylland
1721	1721	Specifikationer over soldaterlægder

'Ryttergods'

Fra ?	Til	Arkivskaber ?	Arkivserie ?
1718	1770	Det Fynske Ryttergods	vis arkivserier
1694	1757	Generalkommissariatet, Ryttergodskontoret	vis arkivserier
1707	1707	Rentekammeret Kammerkancelliet, Kommissionen af 15. februar 1707 til at undersøge amtmand i Koldinghus amt Ludvig Ernst v. <u>Woydas</u> klage angående regimentsskriver Jens <u>Duckes</u> omgang med ryttergodset	vis arkivserier
1717	1723	Rentekammeret, Kommissionen af 2. august 1717 ang. Ryttergods og <u>Relutionsgodset</u> i Jylland	vis arkivserier
1694	1703	Ryttergodset under Rantzaus Regiment	vis arkivserier
1720	1731	Ålholm og Maribo Domænegodser uden for Ryttergodset	vis arkivserier

ODENSE AMT
Fjens Distrikt 1919

Amt	Gd.	Hs	Hartkorn
Nyborg	234	37	1.613,24
Odense	188	20	1.351,38
Rugaard	10	5	49,72
Assens	4	-	32,02
Hindsgavl	14	10	79,76
Tranekær	20	3	101,52
Fyn	470	75	3227
Gård			6,7
Ryttere			400

1670

For at kunne opretholde dette rytteri blev inddraget en væsentlig del af det krongods, som var tilbage efter, at Kronen havde solgt gods for at dække sin gæld til kronens kreditorer.^[8], alene i kongeriget henimod 30.000 tdr hartkorn. Dette tilbageværende gods, som bortset fra nogle enkelte landsdele (navnlig Nordsjælland og Lolland-Falster) var spredt over hele landet, men dog hovedsagelig samlet i Vestsjælland, Østfyn og det midterste og sydlige Østjylland, kaldes ryttergods til forskel fra amternes øvrige krongods.

1670

Godset blev opdelt i såkaldte *læg* på 8 tdr. hartkorn^[6], der hver omfattede en enkelt større eller flere mindre fæstegårde, og hver fik pligt til at stille en fuldt udrustet rytter, enten at fæsteren (eller en af fæsterne) selv "red for gården", eller at han holdt en rytter for sig. Til gengæld var ryttergodset fritaget for landgilde^[6], ægt og arbejde såvel som for skatter i almindelighed.

I forbindelse med [matriklen 1682](#) opgjordes også ejendomsfordelingen. Det fremgår heraf, at rytterdistrikterne på:

Øerne omfattede 1.467 gårde og 164 huse med tilsammen 10.376,03 tdr hartkorn og i

I Jylland 2.109 gårde og 304 huse med tilsammen 10.444,72 tdr hartkorn.

Dermed for hele landet 3.576 gårde og 468 huse med tilsammen 20.820,75 tønder hartkorn.

Det samlede krongods udgjorde 14.370 gårde og 4.740 huse med tilsammen 88.682,77 tønder hartkorn. Det var således kun en mindre del af det samlede krongods, der indgik i ryttergodset.

Fra [1688](#) skete der en forandring i den hidtidige ordning, idet sognerytterne helt forsvandt og erstattedes med gårdryttere^[16], hvilket nødvendiggjorde en udvidelse af ryttergodset, der også af andre grunde forøgedes således, at det efterhånden nåede en samlet størrelse på ca. 44.000 tdr hartkorn

1688

Ved fordelingen i læg blev hartkornet dog mange steder reduceret (over hele landet under et gennemsnitlig med en fjerdedel), og det antal ryttere, som underholdtes af det, var derfor betydelig mindre, end loven forudsatte, men til trods herfor var bønderne, blandt andet som følge af de med indkvarteringen af rytterne forbundne ulemper, ofte ude af stand til at yde, hvad de skulle

I årene [1715](#)¹- [1720](#) skete en fuldstændig omlægning af rytterdistrikterne, idet disse nu blev samlede i lige så mange afrundede enheder, som der var regimenter.

Antallet af regimenter fastsattes til 12, til hvilke der altså svarede 12 rytterdistrikter, der fik navn efter de amter eller landsdele, hvor ryttergodset var beliggende.

- 6 lå på Sjælland (København, Frederiksborg, Kronborg, Tryggevælde, Antvorskov og Vordingborg rytterdistrikter),
- 1 lå på Falster,
- 1 lå på Lolland (og delvist på Falster),
- 1 på Fyn og endelig lå
- 3 i Jylland (Dronningborg, Skanderborg og Koldinghus rytterdistrikter)

1720 ff.

De enkelte rytterdistrikter stræbte man at ordne således, at kronen ejede alt gods inden for distriktet, hvilket dog langt fra helt lod sig gennemføre.

For at komme målet så nær som muligt, blev ikke blot tidligere amtsgods gjort til ryttergods, men Kronen erhvervede tillige adskilligt nyt gods, dels ved køb eller [mageskifte](#), dels ved indløsning (*reluition*) af gods, der af økonomiske årsager var blevet solgt i årene 1650-1682 med forbehold af indløsningsret.

Kronen havde forbeholdt sig muligheden for tilbagekøb og vel at bemærke reelt til en lavere pris, end det oprindeligt var solgt for, idet [matriklen af 1682](#) overvejende havde nedsat jordernes skyldsætning

1720 ff.

Ved omlægningen havde staten tilstræbt tre ting:

- Effektivisering af rytteriet ved at gøre dette bedre trænet og dermed mere professionelt
- Bedre arrondering af Kronens besiddelser og
- Mulighed for, at fæstebønder ved omlægningen ville benytte lejligheden til at købe sig til selveje.

1720 omordningen

Det er skønnet, at omkring 52.000 tdr hartkorn skiftede ejere og status som følge af disse omlægninger.^[24] I modsætning til tidligere indbefattede disse ikke blot bøndergårde, men tillige de hovedgårde og ladegårde, som lå inden for distriktet, og som Kronen enten allerede i forvejen ejede eller erhvervede i forbindelse med omordningen.

1720 ff.

Et vigtigt led i denne var det nemlig, at rytterne ikke længere skulle indkvarteres hos og forplejes af rytterbønderne, men have kvarter på hovedgårdene eller i der opførte [barakbygninger](#). Bønderne skulle herefter blot svare en årlig afgift i penge og naturalier til rytterkassen samt yde noget [hoveri](#) til hovedgårdene, hvis marker tillige med de tilhørende skove anvendtes til høavl og sommergræsning for hestene

1670 ff

På [Sjælland](#) fik et rytterregiment på 8 kompagnier i [Slagelse](#) på [Antvorskov Slot](#) anvist i alt 1.089 gårde med i alt 8.712 tønder hartkorn, heraf lå de fleste i [Vestsjælland](#) og [Hornsherred](#), enkelte på [Sydsjælland](#)^[1]. Et jysk nationalt rytteriregiment fik hjemsted i [Holstebro](#). Hvert rytterregiment var på 1.000 mand, hvortil kom et mindre [regiment](#) i den kongelige del af [hertugdømmerne](#), i [Slesvig](#) og [Holsten](#).

1675

Ved begyndelsen af Den [skånske Krig](#) deltes i [1675](#) de fire større regimenter hver i to, så antallet bortset fra det slesvig-holstenske blev otte, og nogle år efter krigen voksede tallet yderligere til ti, hvorunder dog det slesvig-holstenske flyttet til [Fyn](#), mens det ene fynske flyttedes til [Sjælland](#). Fordelingen var nu følgende: tre på [Sjælland](#), to på [Fyn](#) og fem i [Jylland](#)^{[9][7]}.

1680 ff

Siden 1680 gik man over til et nyt princip med hensyn til stillingen af rytterne, idet disse nu hvervedes og henlagdes til bønderne, en for hvert læg og således at bønderne skulle yde dem husly og forplejning foruden staldrum og foder til hesten samt et beløb til mundering:

"[Filthat](#) med en *Jernpotte indvendig,*

gul [Læderkøllert](#), (kjortel af læder, der fra begyndelsen af 1600-t. blev båret af ryttere som en underdragt til rustningen, der for at yde beskyttelse mod skud var blevet meget tung. Køllerten hjalp med til at fordele vægten af rustningen og bidrog til beskyttelse mod våbenvirkning)

rød [Kappe](#),

gule [Skindbukser](#),

*mægtige [Støvler](#) med tilsvarende [Sporer](#), *Jernkyras osv.,**

bevæbnet med [Pistoler](#) og

[Pallask](#)".^[10] (lige, en- eller tveægget blankvåben med midt- eller rygstillet od og kurvefæste.)

1680 ff

Hvis rytteren ikke ville nøjes med bondens kost, kunne han få visse mængder naturalier i stedet. Ordningen blev stadfæstet ved *Forordningen i oktober 1680 om landrytteriet i Danmark*.^[9]

Denne reform skyldtes især hensyn til landbruget, idet [skånske krig](#) havde vist, at det led skade, når bønderne selv skulle tjene som ryttere.^[7]

1670 ff

Umiddelbart efter [Christian 5.](#)'s tronbestigelse i [1670](#) (salving og kroning i [1671](#)) blev der iværksat en ny hærreform, idet der blev udlagt 30.000 tønder [hartkorn](#) til oppebærelse af rytteri^{[6][7]}, en betydelig del af det samlede gods i kongeriget, som anslås til at udgøre omkring [380.000 tønder hartkorn](#).

1670 ff

Rytteren skulle have 6 fag hus med skorsten, sengested, underdyne, overdyne, hovedpude og [blågarnslagner](#) samt "nødtørftig ildebrændsel"^[12].

I nogle tilfælde blev indkvarteringen klaret ved, at rytteren fik stillet en længe eller en del af en længe til rådighed.

Mange steder blev rytternes indkvartering imidlertid klaret ved opførelse af selvstændige rytterhuse af den angivne størrelse. Til opførelse af [rytterhuset](#) (som [bindingsværkshus](#)) fik rytterbonden tildelt de fornødne materialer omfattende:

- 14 stolper (vægstolper),
 - 14 [løsholter](#) (vandrette stykker til stolpernes forbindelse),
 - 2 stk. 18 [alen](#) (tømmer til [remme](#)),
 - 7 stk. 16 alen (tømmer til [tværbjælker](#)),
 - 10 stk. 12 alen (tømmer til [skillevægge](#)),
 - 14 stk 10 alen (tømmer til [spær](#)),
 - 6 stk. 7 alen (tømmer til [hanebånd](#)),
 - 7 [tylvter](#)^[14] lægter (brædder til lofter),
- 5 tylvter deller (brædder til døre og vindueskarme)^[15]

1720 ff

I henhold til sin instruks skulle regimentsskriveren:
holde rytterbønderne til lov og ret, tilse at ingen sker uret og at
gårdenes tilliggende ikke formindskedes,
tilse at rytterbønderne holdt gårdene vedlige,
plantede [pil](#) og [frugtræer](#), anlagde [humlekuler](#) og
såede [hampefrø](#), dyrkede sin jord og fik denne tilsået og
høstet i rette tid,
sikre at bønderne betalte deres [skatter](#) og afgifter til tiden og fik
kvittering herfor i en dertil udstedt "kvitteringsbog",
ved [skifte](#) (det vil sige når en bonde overlod gården til en anden)
sikre en fyldesgørende opgørelse over gårdens stand og
sikre, at der (ved dødsfald) forlods blev udtaget midler til
dækning af fæld, besætning, inventar, [sædekorn](#) og
eventuelle restancer inden, at arvingerne fik hvad, der
herefter måtte være til deling af aktiver,
føre regnskaberne, herunder opgøre restancer, og heraf opstille
overskuelige ekstrakter,
lade mølleåer oprense hvert andet eller tredje år samt lade alle
veje i distriktet reparere i juni eller september, hvor bønderne
skønnedes at have mest fritid til sådanne foretagender